

СТАНДАРТИ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ У СФЕРІ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ: ДОСВІД УКРАЇНИ ТА НІМЕЧЧИНИ

Кравченко Михайло Георгійович,

доктор юридичних наук,

викладач Приватного вищого навчального закладу «Фінансово-правовий коледж»

ORCID ID: 0000-0002-3909-4599

Стаття присвячена визначенню системи стандартів публічного адміністрування у сфері цифрової трансформації в Україні та Федеративній Республіці Німеччина.

Дослідження базується на аналізі законодавства обох країн, а також вітчизняної та зарубіжної спеціальної літератури, присвяченої функції публічної адміністрації щодо цифрової трансформації суспільства.

Методологічною основою дослідження стали порівняльно-правовий та системний методи дослідження. Їх застосування дало змогу з'ясувати систему стандартів публічного адміністрування у сфері цифрової трансформації в Україні та Німеччині.

Порівняльно-правовий аналіз досвіду публічного адміністрування у сфері цифрової трансформації в Україні та Німеччині свідчить про те, що у ФРН воно знаходиться на якісно вищому ступені розвитку. Такий досвід може стати орієнтиром та еталоном для подальшого розвитку цифровізації в Україні. Насамперед, мають бути враховані базові принципи цифровізації, такі як: повага до гідності та прав людини, інформаційного самовизначення, одногодого використання, просування нових цифрових технологій, цифрової стійкості, єдиних стандартів безпеки.

Досвід Німеччини свідчить про те, що держава та суспільство в особі окремих інституцій громадянського суспільства, компаній та приватних осіб мають стати партнерами у процесі цифровізації. Доцільно запозичити практику співпраці останніх у межах окремих платформ для співробітництва, а зокрема у сферах: захисту даних та гарантування суверенітету даних; цифрової економіки, сприяння налагодженню контактів у сфері цифровізації, допомоги компаніям у переході до цифрової економіки; системи навчання та науки; цифрового робочого світу; цифрового адміністрування та публічних ІТ, а також формування та реалізації споживчої політики.

Україна має стати частиною Цифрової Європи. Це завдання можливо реалізувати лише у тому випадку, якщо наша держава узгодить державну політику у сфері цифровізації із тими цілями та завданнями, які існують на рівні Європейського Союзу. Крім того, рівень захисту даних приватних осіб в Україні має бути приведений у відповідність до тих стандартів, які існують на рівні ЄС.

Ключові слова: цифрова трансформація, публічне адміністрування, принципи, Україна, Німеччина.

Kravchenko Mykhailo. Standards of public administration in the field of digital transformation: the experience of Ukraine and Germany

The article is devoted to defining the system of public administration standards in the field of digital transformation in Ukraine and the Federal Republic of Germany.

The study is based on the analysis of the legislation of both countries, as well as domestic and foreign special literature dedicated to the function of public administration in relation to the digital transformation of society.

The methodological basis of the study was comparative legal and systematic research methods. Their application made it possible to clarify the system of public administration standards in the field of digital transformation in Ukraine and Germany.

A comparative legal analysis of the experience of legal regulation of digital transformation in Ukraine and Germany shows that it is at a qualitatively higher level of development in Germany.

Such experience can become a guide and standard for the further development of digitization in Ukraine. First of all, the basic principles of digitization should be taken into account, such as: respect for dignity and human rights, informational self-determination, single use, promotion of new digital technologies, digital sustainability, uniform security standards.

The experience of Germany shows that the state and society in the form of individual institutions of civil society, companies and private individuals should become partners in the digitalization process. It is appropriate to borrow the practice of cooperation of the latter within the framework of separate platforms for cooperation, and in particular in the areas of: data protection and guaranteeing data sovereignty; digital economy, promotion of contacts in the field of digitalization, assistance to companies in the transition to the digital economy; education and science systems; digital working world; digital administration and public IT, as well as the formation and implementation of consumer policy.

Ukraine should become part of Digital Europe. This task can be realized only if our state aligns the state policy in the field of digitization with the goals and objectives that exist at the level of the European Union. In addition, the level of data protection of private individuals in Ukraine must be brought into line with those standards that exist at the EU level.

Key words: digital transformation, public administration, principles, Ukraine, Germany.

Постановка проблеми. Сьогодні ми стикаємося з цифровізацією всюди. Вона стала невід'ємною складовою нашого повсякденного життя. Ми користуємося цифровими технологіями вдома, на роботі, у транспорті, у громадських місцях. Вони суттєво змінили наше життя. Відеоконференції стали звичним явищем у багатьох професіях. Звичним стало придбання товарів, замовлення послуг через мережу інтернет. Зручним стало бронювання квитків на потяги та літаки, а також у театри, кіно онлайн. Ці прості та доступні усім послуги стали невід'ємною складовою життя мільйонів українців.

Цифрові технології є динамічним явищем. Вони постійно змінюються, вдосконалюються, набувають нових форм та охоплюють усе нові сфери життєдіяльності суспільства і держави. При цьому, сфера використання цифрових технологій постійно розширюється. Так, наприклад, у Німеччині 3D принтери друкують деталі для автомобілей, які потім збирають роботи [1]. В усьому світі цифрові бази даних стали невід'ємною складовою бізнесу, транспортної сфери, сфери охорони здоров'я, сфери освіти тощо.

Цифрова трансформація поставила нові запитання перед людством відповіді на, які воно намагається знайти. Йдеться про наступне: чи захищена людина та її права у цифровому світі; якою має бути міра залучення інтелектуальних мереж

до основних сфер життєдіяльності суспільства та держави; чи забезпечується цифровий суверенітет держави; якою має бути цифрова політика як на національному, так і на міжнародному рівнях?

У пошуках відповідей на ці та інші питання ми хотіли б звернутися до компаративно-правового аналізу досвіду України та Німеччини, а зокрема у частині визначення стандартів публічного адміністрування у сфері цифрової трансформації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Публічне адміністрування у сфері цифрової трансформації є об'єктом наукового інтересу як вітчизняних спеціалістів [2; 3; 13], так і німецьких колег [4; 5].

Мета статті полягає у визначенні стандартів публічного адміністрування у сфері цифрової трансформації на підставі аналізу досвіду України та Німеччини.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз ми пропонуємо почати з України. Варто відзначити те, що наша країна вже зробила перші кроки на шляху до цифрової трансформації. Дослідження нормативної бази України дає змогу стверджувати те, що нормативне регулювання цифровізації в Україні здійснюється, насамперед, щодо регулювання публічного адміністрування у сфері цифрової трансформації України. Йдеться про низку нормативно-правових актів, які є юридичною основою функціонування Міністерства

та Комітету цифрової трансформації України. Наприклад, йдеться про: положення про Міністерство цифрової трансформації України, його структуру, стратегію та тактику публічного адміністрування у сфері цифрової трансформації України, звіти про діяльність цього міністерства тощо [6–9]. Аналіз положення про згадуване Міністерство дає змогу констатувати те, що перед ним поставлені достатньо амбітні завдання у частині цифрової трансформації України [6].

Основними здобутками Мінцифри України, наразі, є:

1. Впровадження та розвиток застосунку «Дія». За офіційними даними кількість користувачів Порталу «Дія» становить більше 13,5 мільйонів. Кількість користувачів мобільного додатку Порталу «Дія» сягнула відмітки у 12 мільйонів українців [9]. Впроваджені такі опції як: Дія.Підпис; «Малятко»; Допомога по безробіттю; «Підтримка»; «Податки ФОП» тощо [9].

2. Національна веб-платформа центрів надання адміністративних послуг (платформа Дія.Центрів). Її призначення полягає у отриманні фізичними та юридичними особами інформації, необхідної для звернення до центрів надання адміністративних послуг та забезпечення постійного підвищення якості надання адміністративних та інших публічних послуг у відповідних центрах [9].

3. Розвиток сфери відкритих даних. Розширено перелік обов'язкових до публікації наборів даних до більш ніж 1000, імплементовано принципи Міжнародної Хартії відкритих даних, яка наближає українське законодавство до Директиви 2019/1024/ЄС; розпочато публікацію Фінансової звітності; опубліковано знеособлені митні декларації, набір даних «Відомості про транспортні засоби та їх власників» доповнено модулем з VIN-кодом транспортного засобу [9].

4. «Дія. Цифрова освіта». Створено доступ до більш ніж 70 освітніх серіалів, 4 нових національних тестів з цифрової грамотності (зокрема 4 для вчи-

телів, держслужбовців та медичних працівників), а також доступний тренувальний модуль та тестування навичок володіння комп'ютером, за результатами якого видається сертифікат ICDL (International Computer Driving License). Загальна кількість осіб, що пройшли тестування складає майже 500 тисяч. Партнерська мережа Дія. Цифрова освіта налічує понад 6000 хабів, де українці можуть безкоштовно отримати доступ до інтернету та мають можливість скористатись цифровими гаджетами для навчання [9].

5. Запроваджено правовий режим «Дія Сіті», який спрямований на створення сприятливих умов для ведення інноваційного бізнесу, розбудови цифрової інфраструктури, залучення інвестицій, а також талановитих спеціалістів [9] тощо.

Звичайно, це вагомі досягнення для України. Однак це лише «перші кроки» на шляху до цифровізації нашої держави. Разом із тим, виникають декілька супутніх, проте важливих питань. Чи містить законодавство України закріплений системний підхід до «цифровізації» або «цифрової трансформації» українського суспільства та держави? Що ми маємо розуміти під цими категоріями? Чи є цілісна концепція «цифровізації» України або цифровізація здійснюється хаотичним чином? Аналіз офіційних сайтів органів державної влади України дає змогу зробити висновок про те, що цифровізація позиціонується як поступове перетворення усіх державних послуг на зручні онлайн-сервіси [10]. Так зазначається: «Цифрова трансформація – це те, що сьогодні виділяє нас у світі. Ми будуюмо цифрову державу. Державу, яка стає сервісом. Без бюрократії, черг та корупції...» [10]. Такий підхід дає змогу зробити висновок про те, що цифровізація є інструментом публічного адміністрування. Тобто ефективним засобом переведення публічно-сервісної діяльності публічної адміністрації у цифровий вимір.

При цьому на рівні законодавства України ми можемо знайти чи не єдине офіційне тлумачення цієї категорії. Так, на рівні Концепції розвитку цифрової еко-

номіки та суспільства України на 2018–2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації дано наступне її визначення: «Цифровізація – насичення фізичного світу електронно-цифровими пристроями, засобами, системами та налагодження електронно-комунікаційного обміну між ними, що фактично уможливорює інтегральну взаємодію віртуального та фізичного, тобто створює кіберфізичний простір» [11]. Отже, ми бачимо зовсім інший підхід до розуміння цифровізації, яка не розглядається суто як засіб для покращення публічно-сервісної діяльності публічної адміністрації, а розуміється ширше як інструмент формування кіберфізичного простору. Однак сама ця концепція обмежує цифровізацію виключно економічною сферою. Так зазначається: «Основна мета цифровізації полягає у досягненні цифрової трансформації існуючих та створенні нових галузей економіки, а також трансформації сфер життєдіяльності у нові більш ефективні та сучасні» [11]. Одразу ж хотілося б відзначити те, що законодавство України не обмежує використання цифрових технологій виключно економічною сферою. У цій частині ми можемо говорити про: цифрову освіту [12]; цифровий контент [12] тощо. Очевидно, що цифровізація охоплює не тільки сферу економіки, а й сферу охорони здоров'я, транспортну сферу, сферу освіти, енергетику, юстиції, розбудови місцевого самоврядування тощо.

Роблячи проміжний висновок відзначаємо те, що, наразі, законодавство України не містить цілісної концепції «цифровізації» Української держави та суспільства. На наше переконання, це є вагомим недоліком, адже без системного підходу до цифровізації її розвиток буде здійснюватися хаотичним чином. Ця ситуація призводить до того, що не використовується увесь її потенціал, а також без належної уваги залишаються та небезпека, яку цифровізація побічно може створювати для людини та суспільства в цілому.

Варто відзначити те, що вітчизняна юридична наука сформувала більш системний

підхід до аналізу цифровізації, визначення її елементів та ризиків, які вона породжує. Особливої уваги, у цій частині, заслуговують дослідження О.В. Сосніна як спеціаліста, який системно досліджує цю проблематику. Так, вчений слушно звертає увагу на те, що: «світ цифрових технологій, в який ми входимо, – це не лише новий логічний етап розвитку технологічної сфери людства, а й усієї існуючої правової та соціально-політичної реальності» [13].

На наше глибоке переконання, аби краще зрозуміти цифровізацію та її юридичний вимір варто звернутися до досвіду Німеччини. Це пов'язано із тим, що ця країна-член ЄС уже тривалий час досліджує це явище та його юридичну складову. У ФРН вироблена наступна система принципів цифровізації, які є ідейною основою публічного адміністрування у цій сфері.

Принцип поваги до гідності та прав людини (das Prinzip der Achtung der Menschenwürde und der Menschenrechte). Цифровізація не має стати фактором, який негативно вплине на право людської гідності та інші права й свободи людини. Невдале використання можливостей цифровізації може призвести до безпідставного втручання у особисте та сімейне життя приватних осіб, небажаного доступу сторонніх осіб до конфіденційної інформації про них (лікарська таємниця, таємниця усиновлення, адвокатська таємниця, комерційна таємниця тощо), перетворення людини на об'єкт у державних процедурах [5, s. 904]. Тому у Німеччині формується цілісний підхід до захисту прав та свобод людини у цифровому суспільстві, який має дати відповідь на питання про: межі захисту прав людини за доби цифровізації, інструменти їхнього захисту та відновлення тощо.

Принцип інформаційного самовизначення (der informationellen Selbstbestimmung). Ця ідея є похідною від ідеї суверенітету даних (*das Datensouveränität*) сутність якої полягає у тому, що лише приватна особа може визначати те як мають використовувати інформацію, яка стосу-

ється неї самої [14]. Інакше кажучи, вона є власником інформації стосовно себе. Інформаційне самовизначення передбачає те, що приватна особа повинна знати де, коли і хто використовує інформацію щодо неї. Остання має право заборонити використання такої інформації, у тому разі коли приватна особа не бажає аби така інформація не використовувалася. Саме тому на публічну адміністрацію покладається завдання забезпечення прозорості використання даних. Це є передумовою використання приватними особами права на цифровий контроль, який надає повноваження щодо дозволу або заборони використання персональних даних.

Принцип одноразового використання (das Once Only Prinzip) [14]. Цей принцип нормативно втілений у Федеральному законі про покращення онлайн-доступу до адміністративних послуг (Gesetz zur Verbesserung des Onlinezugangs zu Verwaltungsleistungen (Onlinezugangsgesetz – OZG)) [14]. Принцип одноразового використання полягає у тому, що приватні особи мають надавати інформацію для отримання відповідної адміністративної послуги лише один раз. Після цього, наступна адміністративна послуга надається на базі тієї інформації (персональних даних), яка була надана раніше.

Просування нових цифрових технологій (das Prinzip der Förderung neuer digitaler Technologien). Одним із базових принципів цифровізації є також принцип просування нових технологій. Федеральний уряд Німеччини стимулює запровадження розумних мереж у базові сфери життєдіяльності Німеччини. Йдеться про сферу охорони здоров'я, освіти, юстиції, адміністративних послуг, транспортну сферу та ін. Саме тому функціонує «Цифровий саміт», який є платформою для підтримки перспективних проектів, що спрямовані на впровадження передових технологій у різні сфери життя суспільства [14]. Наразі, запроваджено 10 тематичних платформ, які концентрують зусилля публічної адміністрації та приватних осіб на пріори-

тетних напрямках цифровізації Німеччини. У цій частині йдеться про:

1. Платформа 1 «Цифрові мережі та мобільність» («Digitale Netze und Mobilität»). Вона має на меті зробити Німеччину провідним міжнародним ринком та постачальником цифровізації та мобільності [14].

2. Платформа 2 «Інноваційна цифровізація економіки» («Innovative Digitalisierung der Wirtschaft»). Метою платформи є: визначення сприятливих умов для інновацій та запровадження цифрової економіки, сприяння налагодженню контактів у сфері цифровізації, допомога компаніям у переході до цифрової економіки [14].

3. Платформа 3 «Індустрія 4.0» («INDUSTRIE 4.0») [14]. Мета платформи – просування цифровізації у малих і середніх компаніях. Це стосується усіх сфер їхньої діяльності: продукти та послуги, робочі, виробничі та комунікаційні процеси тощо.

4. Платформа 4 «Системи навчання – платформа для штучного інтелекту» («Lernende Systeme – Die Plattform für Künstliche Intelligenz»). Платформа має на меті використання усього потенціалу цифровізації як інструменту для надання освітніх послуг, а також сфери для проведення наукових досліджень [14].

5. Платформа 5 «Цифровий робочий світ» («Digitale Arbeitswelt»). Ця платформа орієнтована на формування системного підходу до цифровізації роботи компаній. Йдеться як про організацію роботи компаній, так і про взаємодію між керівництвом та підлеглими [14].

6. Платформа 6 «Цифрове адміністрування та публічні ІТ» («Digitale Verwaltung und öffentliche IT»). Ця платформа спрямована на: надання якісних цифрових адміністративних послуг приватним особам на базі застосунків «Government as a Service» (Урядові послуги) та «wir managen das für Dich» (ми керуємо для вас); зменшення бюрократії у державних процедурах; захист персональних та конфіденційних даних приватних осіб та компаній. З цією метою реалізується такий напрям як «платформа довіри», яка

закладає фундамент відносин довіри між публічною адміністрацією та приватними особами у частині використання персональних даних останніх [14].

7. Платформа 7 «Цифрове майбутнє: навчання. Дослідження. Знання.» ("Digitale Zukunft: Lernen. Forschen. Wissen.") орієнтована на запровадження цифровізації у дошкільну, шкільну та професійно-технічну освіту [14]. Насамперед, йдеться про масштабний проект «Schultransform» [14]. Він спрямований не тільки на використання сучасних пристроїв та медіа у навчальному процесі. Йдеться про глобальніші цілі. Суть проекту полягає у тому, що кожен заклад освіти розглядається як унікальний. Таким чином, йдеться про впровадження цифровізації у організацію його роботи, тобто про сучасний менеджмент навчальним закладом із використанням цифрових технологій. Опанування викладачами сучасних методик викладання з використанням медіа ресурсів. Формування стратегії сталого розвитку закладу освіти тощо.

8. Платформа 8 «Культура та медіа» ("Kultur und Medien") [14]. Ця платформа спрямована на підтримку та розвиток креативних ідей та проектів, які мають надати нові імпульси розвитку медіа простору.

9. Платформа 9 «Безпека, захист і довіра для суспільства та економіки» («Sicherheit, Schutz und Vertrauen für Gesellschaft und Wirtschaft»). Можливості цифровізації нерозривно пов'язані з високими та постійно мінливими вимогами до кібернетичної та інформаційної безпеки. У проєктах платформи розглядаються нові технології, які застосовуються у різних сферах функціонування суспільства. Робота платформи організована в трьох фокус-групах: штучний інтелект і кібербезпека; безпечна ідентифікація; конфіденційність.

10. Платформа 10 «Споживча політика в цифровому світі» («Verbraucherpolitik in der Digitalen Welt») [14]. Щоденно ми використовуємо різноманітні застосунки для замовлення товарів, отримання послуг тощо. З кожним роком їх стає усе більше. Споживча політика орієнтована на

те аби такі застосунки були прозорими, безпечними, та не порушували права їхніх споживачів з точки зору захисту їхніх персональних даних.

Роблячи проміжний висновок, маємо відзначити те, що окреслені напрями діяльності публічної адміністрації у сфері цифровізації свідчить про бажання Німеччини, з одного боку, максимально використати її потенціал. З іншого боку, ФРН намагається зробити усе аби цифровізація не була тим фактором, який негативно впливає на права людини, намагається максимально забезпечити конфіденційність людини та її безпеку у цифровому просторі. Безсумнівно, з часом перелік платформ та напрямків взаємодії публічної адміністрації із суспільством, окремими приватними компаніями та особами у сфері цифровізації буде розширюватися.

Принцип цифрової стійкості (das Prinzip digitale Nachhaltigkeit). Суть цього принципу зводиться до того, що цифровізація є інструментом забезпечення сталості розвитку економіки, екологічної сфери та соціальних сфер. Так, за допомогою цифрових технологій забезпечується сталість промислових процесів, використання природних ресурсів, споживання енергії, управління дорожнім рухом, управління відходами, контроль за викидами тощо. Отже, цифровізація є невід'ємною складовою сталого розвитку цих сфер функціонування суспільства та держави.

Принцип єдиних стандартів безпеки (das Prinzip einheitlicher Sicherheitsstandards). У Німеччині давно загальноновизнаним стало гасло: «ІТ-безпека стосується всіх нас!» (IT-Sicherheit geht uns alle an!) [15]. У цій частині йдеться про комплексний підхід до ІТ-безпеки кожного. Він реалізується у двох напрямках: а) постійний моніторинг та внесення змін та доповнень до законодавства, яке забезпечує ІТ-безпеку; б) підвищення обізнаності приватних осіб щодо ІТ-безпеки, тих загроз, які виникають у цій сфері; в) напрацювання технічних рішень щодо забезпечення ІТ-безпеки.

Очевидним є те, що цифровізація не здійснюється на національному рівні,

тобто на рівні однієї окремої країни. Цифровізація є загальносвітовим процесом. Зважаючи на це, необхідна узгоджена взаємодія країн на міжнародному рівні та на рівні європейської спільноти. Така взаємодія передбачає вироблення спільної, взаємоузгодженої міжнародної та загальноєвропейської політики щодо розвитку цифровізації. Якщо говорити про досвід Німеччини та Європейського Союзу в цілому, то йдеться про політику – *Цифрової Європи (Ein digitales Europa)*. Майбутнє Європи нерозривно пов'язано із цифровою трансформацією. Адже вона є основою для динамічного покращення життя кожного, а також є тим потужним чинником, який впливає на розвиток внутрішнього ринку, економічних систем країн-членів Європейського Союзу. Комплексне бачення цифровізації ЄС викладено у концепції Європейської комісії від 9 березня 2021 року «Цифровий компас 2030: європейський шлях у цифрове десятиліття» («Europas digitale Dekade: digitale Ziele für 2030») [14]. Основними напрямками розвитку цифрової Європи згідно із цією концепцією є такі: а) «Цифрове громадянство: права та принципи для європейців». Основна ідея цього напрямку полягає у тому, що цифрові технології мають захищати права людини, підтримувати демократію та гарантувати, що усі учасники цифрового світу діють відповідально та безпечно; б) «Шлях у цифрове десятиліття». Політична програма «Шлях у цифрове десятиліття» створює механізм моніторингу та співпраці для досягнення спільних цілей і завдань цифрової трансформації в Європі. Ця система управління базується на щорічному механізмі співпраці між Комісією та державами-членами для взаємоузгодженого руху на шляху цифровізації усієї Європи; в) міжнародні проекти. Аби досягти цифрових цілей Комісія прискорить і заохочуватиме запуск подібних проектів. Це масштабні проекти, з якими окремі країни не можуть впоратися самотійно. Комісія склала перший список таких проектів. Сюди вона включила такі інвестиційні сфери, як: інф-

раструктура даних, процесори з низьким енергоспоживанням, комунікації 5G, високопродуктивні обчислення, безпечні квантові комунікації, державне управління, блокчейн, центри цифрових інновацій і цифрові навички; г) «Міжнародне партнерство для цифрового десятиліття». Цей напрямок передбачає формування інструментів залучення міжнародних інвестицій для реалізації проектів щодо цифровізації ЄС[14].

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку:

Аналіз вітчизняного законодавства та практики публічного адміністрування у сфері цифрової трансформації України свідчить про те, що Україна, наразі, робить «перші кроки» у цьому напрямі. Водночас немає цілісної, європейсько орієнтованої концепції цифровізації України, яка б стала її ідейною основою, охопила усі або більшість сфер публічного адміністрування та визначила б цілі та завдання, які має виконати Україна аби досягти рівня цифровізації провідних країн Європи.

Порівняльно-правовий аналіз досвіду правового регулювання цифровізації в Україні та Німеччині свідчить про те, що у ФРН вона знаходиться на якісно вищому ступені розвитку. Такий досвід може стати орієнтиром та еталоном для подальшого розвитку цифровізації в Україні. Насамперед, мають бути враховані базові принципи цифровізації, такі як: повага до гідності та прав людини, інформаційного самовизначення, одноразового використання, просування нових цифрових технологій, цифрової стійкості, єдиних стандартів безпеки.

Досвід Німеччини свідчить про те, що держава та суспільство в особі окремих інституцій громадянського суспільства, компаній та приватних осіб мають стати партнерами у процесі цифровізації. Доцільно запозичити практику співпраці останніх у межах окремих платформ для співробітництва, а зокрема у сферах: захисту даних та гарантування суверенітету даних; цифрової економіки, сприяння налагодженню контактів у сфері цифрові-

зації, допомога компаніям у переході до цифрової економіки; системи навчання та науки; цифрового робочого світу; цифрового адміністрування та публічних ІТ, а також формування та реалізації споживчої політики.

Україна має стати частиною Цифрової Європи. Це завдання можливо реалізувати

лише у тому випадку, якщо наша держава узгодить державну політику у сфері цифровізації із тими цілями та завданнями, які існують на рівні Європейського Союзу. Крім того, рівень захисту даних приватних осіб в Україні має бути приведений у відповідність до тих стандартів, які існують на рівні ЄС.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Shaping digitalization – Implementation strategy of the Federal Government. URL: <https://www.bundesregierung.de/breg-de/service/publikationen/shaping-digitalization-implementation-strategy-of-the-federal-government-1605330> (дата звернення: 19.03.2023).
2. Подзігун Г.В. Специфіка забезпечення прав людини та громадянина в умовах цифрової трансформації. *Держава та регіони. Серія «Право»*. 2020. № 4(70). Т. 2. С. 76–85.
3. Подзігун Г.В. Правове регулювання цифрової трансформації в Україні. *KELM (Knowledge, Education, Law, Management)*. 2020. № 6(34). С. 254–266.
4. Volker Boehme-Neßler. Unscharfes Recht. Überlegungen zur Relativierung des Rechts in der digitalisierten Welt. Duncker & Humblot. Berlin, 2008. 800 s.
5. Roßnagel Alexander, Fischer-Dieskau Stefanie, Wilke Daniel. Transformation von Dokumenten. Zur Notwendigkeit einer Technik- und Rechtsgestaltung. *Computer und Rech.* 12/2005. S. 903–912.
6. Питання Міністерства цифрової трансформації: постанова Кабінету Міністрів України від 18 вересня 2019 р. № 856. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pitannya-ministerstva-cifrovoi-t180919> (дата звернення: 19.03.2023).
7. Структура Міністерства цифрової трансформації України: наказ Міністерства цифрової трансформації України від 26 квітня 2021 № 71/к. URL: https://thedigital.gov.ua/storage/uploads/files/page/ministry/Scan_71%D0%9A_%D0%A1%D1%82%D1%80%D1%83%D0%BA%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0_%D0%9C%D1%96%D0%BD%D1%86%D0%B8%D1%84%D1%80%D0%B8_%D0%BA%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B5%D0%BD%D1%8C.pdf (дата звернення: 19.03.2023).
8. Про затвердження плану роботи Міністерства цифрової трансформації України на 2021 рік: наказ Міністерства цифрової трансформації України від 09 квітня 2021 № 49. URL: https://thedigital.gov.ua/storage/uploads/files/page/ministry/%D0%9F%D0%BB%D0%B0%D0%BD_%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B8_%D0%9C%D1%96%D0%BD%D1%86%D0%B8%D1%84%D1%80%D0%B8_2021.pdf (дата звернення: 19.03.2023).
9. Звіт про виконання плану роботи Міністерства цифрової трансформації України на 2021 рік. URL: https://cms.thedigital.gov.ua/storage/uploads/files/page/ministry/%D0%97%D0%B2%D1%96%D1%82_%D0%9F%D0%BB%D0%B0%D0%BD_%D0%9C%D1%96%D0%B%D1%86%D0%B8%D1%84%D1%80%D0%B8_2021.pdf (дата звернення: 28.06.2022).
10. Цифровізація – це поступове перетворення усіх державних послуг на зручні онлайн-сервіси. URL: <https://www.rv.gov.ua/news/cifrovizaciya-ce-postupove-peretvorenniya-usih-derzhavnih-poslug-na-zruchni-onlajn-servisi> (дата звернення: 19.03.2023).
11. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації: розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 р. № 67-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80/ed20180117#n20> (дата звернення: 19.03.2023).
12. Питання Єдиного державного веб-порталу цифрової освіти «Дія. Цифрова освіта» : постанова Кабінету Міністрів України від 10 березня 2021 р. № 184. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/184-2021-%D0%BF/ed20210310#n21> (дата звернення: 19.03.2023).

13. Цифровізація як нова реальність України. URL: <https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/tsyfrovizatsiya-yak-nova-realist-ukrayiny/> (дата звернення: 19.03.2023).

14. Datensouveränität als Bestandteil des Once-Only-2.0-Prinzips. URL: https://www.de.digital/DIGITAL/Redaktion/DE/Digital-Gipfel/Download/2018/p6-datensouveraenitaet-once-only-2-0-prinzip.pdf?__blob=publicationFile&v=2 (дата звернення: 19.03.2023).

15. Gesetz zur Verbesserung des Onlinezugangs zu Verwaltungsleistungen (Onlinezugangsgesetz – OZG). URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/ozg/OZG.pdf> (дата звернення: 19.03.2023).

REFERENCES:

1. Shaping digitalization – Implementation strategy of the Federal Government. Retrieved March 19, 2023 Retrieved from <https://www.bundesregierung.de/breg-de/service/publikationen/shaping-digitalization-implementation-strategy-of-the-federal-government-1605330/> [in English].

2. Podzihun H.V. (2020) Spetsyfika zabezpechennya prav lyudyny ta hromadyanyna v umovakh tsyfrovoyi transformatsiyi [The specifics of ensuring human and citizen rights in the conditions of digital transformation]. Derzhava ta rehiony. Seriya «Pravo». 2020. № 4(70). T. 2. P. 76–85. [in Ukrainian].

3. Podzihun H.V. (2020) Pravove rehulyuvannya tsyfrovoyi transformatsiyi v Ukrayini [Legal regulation of digital transformation in Ukraine]. KELM (Knowledge, Education, Law, Management). № 6(34). P. 254–266. [in Ukrainian].

4. Volker Boehme-Neßler (2008). Unscharfes Recht. Überlegungen zur Relativierung des Rechts in der digitalisierten Welt. Duncker & Humblot. Berlin. 800 s. [in German].

5. Roßnagel Alexander, Fischer-Dieskau Stefanie, Wilke Daniel (2005). Transformation von Dokumenten. Zur Notwendigkeit einer Technik- und Rechtsgestaltung. Computer und Rech. Vol. 12. S. 903-912. [in German].

6. The issue of the Ministry of Digital Transformation: resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated September 18, 2019 No. 856. (2019) Retrieved March 19, 2023 from <https://www.kmu.gov.ua/npas/pitannya-ministerstva-cifrovoyi-t180919> [in Ukrainian].

7. Structure of the Ministry of Digital Transformation of Ukraine: Order of the Ministry of Digital Transformation of Ukraine dated April 26, 2021 No. 71/k. (2021) Retrieved from https://thedigital.gov.ua/storage/uploads/files/page/ministry/Scan_71%D0%9A_%D0%A1%D1%82%D1%80%D1%83%D0%BA%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0_%D0%9C%D1%96%D0%BD%D1%86%D0%B8%D1%84%D1%80%D0%B8_%D0%BA%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B5%D0%BD%D1%8C.pdf [in Ukrainian].

8. On the approval of the work plan of the Ministry of Digital Transformation of Ukraine for 2021: order of the Ministry of Digital Transformation of Ukraine dated April 9, 2021 No. 49 (2021) Retrieved from https://thedigital.gov.ua/storage/uploads/files/page/ministry/%D0%9F%D0%BB%D0%B0%D0%BD_%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B8_%D0%9C%D1%96%D0%BD%D1%86%D0%B8%D1%84%D1%80%D0%B8_2021.pdf [in Ukrainian].

9. Report on the implementation of the work plan of the Ministry of Digital Transformation of Ukraine for 2021 (2021) Retrieved from https://cms.thedigital.gov.ua/storage/uploads/files/page/ministry/%D0%97%D0%B2%D1%96%D1%82_%D0%9F%D0%BB%D0%B0%D0%BD_%D0%9C%D1%96%D0%BD%D1%86%D0%B8%D1%84%D1%80%D0%B8_2021.pdf [in Ukrainian].

10. Tsyfrovizatsiya – tse postupove peretvorennya usikh derzhavnykh posluh na zruchni onlayn-servisy [Digitization is the gradual transformation of all public services into convenient online services] Retrieved from <https://www.rv.gov.ua/news/cifrovizaciya-ce-postupove-peretvorennya-usih-derzhavnih-poslug-na-zruchni-onlajn-servisi> [in Ukrainian].

11. On the approval of the Concept of the Development of the Digital Economy and Society of Ukraine for 2018-2020 and the approval of the plan of measures for its implementation: Order

of the Cabinet of Ministers of Ukraine of January 17, 2018 No. 67 (2018) Retrieved March from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80/ed20180117#n20> [in Ukrainian].

12. Issue of the Unified State Web Portal of Digital Education "Action. Digital education": resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of March 10, 2021 No. 184 (2021) Retrieved March from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/184-2021-%D0%BF/ed20210310#n21> [in Ukrainian].

13. Tsyfrovizatsiya yak nova real'nist' Ukrayiny Retrieved from <https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/tsyfrovizatsiya-yak-nova-realnist-ukrayiny/> [in Ukrainian].

14. Datensouveränität als Bestandteil des Once-Only-2.0-Prinzips Retrieved from https://www.de.digital/DIGITAL/Redaktion/DE/Digital-Gipfel/Download/2018/p6-datensouveraenitaet-once-only-2-0-prinzip.pdf?__blob=publicationFile&v=2 [in German].

15. Gesetz zur Verbesserung des Onlinezugangs zu Verwaltungsleistungen (Onlinezugangsgesetz – OZG) Retrieved from <https://www.gesetze-im-internet.de/ozg/OZG.pdf> [in German].

16. The issue of the Ministry of Digital Transformation: resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated September 18, 2019 No. 856. Plattform 7 "Digitale Zukunft: Lernen. Forschen. Wissen.